

~Elena Buică: „Veronica Micle (22 aprilie 1850 – 6 august 1889). Cea mai frumoasa poveste de iubire a literaturii romane“

Daca vrei sa scrii despre Veronica Micle, sa ii citesti poeziile sau corespondenta, sa ti-o imaginezi vazand-o cu ochii mintii, nu poti s-o faci decat luand-o impreuna cu Mihai Eminescu, caci dragostea ce i-a legat, a creat si cele mai frumoase poezii de dragoste ale limbii noastre si cea mai frumoasa poveste de iubire a literaturii romane.

Gandind la frumoasa lor poveste de dragoste, cred ca putine sunt femeile care sa nu fi visat sa fie iubite ca Veronica, si putini barbati care sa nu fi visat sa intalneasca iubirea intruchipata intr-o femeie asemenea ei .

Eminescu, poetul-om, a fost fascinat de frumusetea feminina a Veronicai. Eminescu a fost si iubit, dar si contestat in timpul vietii, dar numarul celor care l-au contestat a fost foarte mic in comparatie cu cei care l-au iubit. Cu toate acestea, iubirea tuturor a fost eclipsata de acea mare iubire a unui “chip de inger dragalas”. Iubirea dintre acest “inger blond”, Veronica, si Eminescu a fost mare, adanca, a invins totul si a reusit sa existe dincolo de rautatile unor oameni care ii voiau despartiti. Au fost si cateva “focuri de paie” starnite de Cleopatra Lecca-Poenaru sau de Mite Kremnitz, dar chipul Veronicai le-a sters repede urma.

Fata ei, Virginia Gruber scria : “Mama a fost plina de viata, plina de farmec, frumoasa, doamna perfecta si avea o voce superba. In societatea aleasa pe care o vizita, din cauza acestor calitati superioare, facea umbra intotdeauna in jurul celorlalte femei.”

Nemuritoarea muza eminesciana s-a nascut in Nasaudul ardelean in ziua de 22 aprilie 1850, in acelasi an in care la Ipotesti s-a nascut Luceafarul poeziei romanesti, Mihai Eminescu. Tatal Veronicai, Ilie Campeanu, a fost un erou al luptelor conduse de Avram Iancu si a murit in urma ranilor capatate in lupta. Mama, Ana, ramasa vaduva, s-a mutat cu cei doi copii la Tg. Neamt, apoi la Roman si, in sfarsit, la Iasi. Veronica a primit la nastere numele mamei ei, Ana, dar ea si-a schimbat numele in cursul primar si astfel a devenit Veronica. A fost un copil crescut in rasfatul dragostei de mama, desi au trait infruntand multe nevoi materiale. Ea a urmat scola primara si cursurile gimnaziale la Iasi, la Scoala Centrala, unde a fost bursiera. A fost o eleva exceptionala, dand dovada de o inteligenta deosebita. A terminat

scoala in 1863 si pe certificatul ei de absolvire este trecut calificativul "eminenta". La examenul final a asistat rectorul Universitatii din Iasi, profesorul universitar Stefan Micle, ardelean de origine. El a fost vrajit de frumusetea, inocenta si inteligenta ei si, desi era mai in varsta cu 30 de ani, a cerut-o in casatorie. La insistentele mamei sale, peste un an, frumoasa si tanara Veronica, devine respectabila doamna Micle, la numai 14 ani.

In tineretea mea, am vazut-o pe Veronica cu ochii mintii, in ziua cununiei, timp de patru ani, aproape zi de zi, de cate ori intram sau ieseam pe poarta scolii, ori cand imi aruncam privirile pe fereastra. In fata scolii, pe acea straduta foarte stramta, in centrul orasului Cluj, se afla bisericuta "Bob" pe al carui gard din zid gros si purtand patina vremii, era o placuta comemorativa. Pe ea sta scris ca la aceasta biserică, Veronica si Stefan Micle au fost cununati de preotul Ioan Pamfil, in data de 7 august 1864. Si de cate ori nu m-a purtat gandul pe firul vietii acestei femei cu un destin atat de deosebit, la tulburatoarea, fascinanta si scurta ei viata!

A fost o sotie buna si o mama iubitoare. Pe sotul ei nu l-a iubit, dar nici nu l-a urat sau detestat, ci l-a respectat si l-a pretuit ca om si ca intelectual. Fiicelor ei, Valeria si Virginia, le-a dat o educatie aleasa si le-a crescut cu dragoste, asa cum fusese crescuta si ea de mama ei. Valeria a fost solista de opera si i se spunea "Privighetoarea Iasului", iar Virginia a studiat stiintele. Amandoua au scris poezii.

Veronica dispretuia distractiile usoare si festivitatile, pe care le ocolea, cu toata pozitia sociala inalta pe care o avea. Urmand sugestia lui Maiorescu ca Veronica ar fi nascuta pentru a zapaci destinele marilor barbati, diferiti istorici literari, biografi si publicisti, in cursa pentru spectaculos, au creat Veronicei Micle efigia unei femei usuratice, nestatornice si indiferenta la sentimentele inalte ale poetului. Realitatea a fost tocmai invers, dar cliseul impus de o societate nedreapta, grabita si superficiala este greu de inlaturat cu toate dovezile incontestabile. Muza lui Eminescu nu a fost o femeie usoara, nu era dornica de petreceri. Ea si-a jertfit toata tineretea familiei si s-a preocupat atent de educatia fiicelor ei. A facut parte din societati de caritate, iar in timpul razboiului de independenta, a fost sora de caritate voluntara. Dragostea dintre ea si Eminescu a fost casta pana la moartea lui Stefan Micle (1879). Abia dupa moartea acestuia, dupa 7 ani de cand s-au cunoscut, Eminescu i se adreseaza pe nume intr-o scrisoare. Cand i s-a permis, pe Eminescu l-a ingrijit cu multa devotiune si a participat la suferinta lui cu toata fiinta ei. Pe Eminul ei, cum ii placea sa ii alinte, l-a

iubit cu o dragoste profunda. Oricata rautate ar nutri cineva, nu se poate sa nu se lase cuprins de tonul ars de iubire care se desprinde din scrisorile ei si din poeziile pe care i le-a dedicat lui Eminescu, si in marea majoritate ii sunt dedicate lui. Poeziile ei sunt un adevarat jurnal de iubire, trecand prin toata gama de sentimente. Dragostea ei a fost atat de mare, incat l-a urmat pe Eminescu si dincolo de pragul pamantesc. A lasat in urma ei doua fete, pentru a-si implini destinul de iubita, savarsind “nunta in cer”, infinit mai durabila decat casatoria cu acte.

Pe Eminescu l-a cunoscut in martie 1872, la Viena, unde se afla pentru un tratament. Il cunostea doar dupa nume, numai dupa cateva poezii publicate. Tanara Veronica, cu toate ca era casatorita, avea doua fetite, isi respecta sotul, simtea ca ii lipseste o atmosfera vesela si o iubire ideala invaluita in mister. Ea traieste acum primii fiori ai dragostei si se comporta ca orice fata la varsta ei. “Galopul biografiiilor – cum zice Tia Serbanescu - nu modifica varstele organismului oricat le-ar brusca.” Legile firii nu tin cont de conveniintele sociale. Veronica se afla la prima ei iubire aproape adolescentina, si ca orice adolescent sau tanar, asculta aceasta chemare, dincolo de orice ratiune. Cu un tact deosebit, ea va sti totusi, ca in acelasi timp sa isi respecte sotul si familia, dar si sa dea frau liber unei iubiri romantice. Pana la moartea sotului ei, iubirea lor a fost pura si neintinata. Intre ea si Eminescu s-a nascut o frumoasa idila la Viena, care peste timp se va transforma in iubire profunda si va continua apoi cu mici intreruperi pana la moarte, si chiar dincolo de granitele vietii, caci cine stie daca nu se continua frumoasa lor iubire in alte zari, intr-o alta dimensiune, dincolo de coloana infinitului, dincolo de rautatile celor care le-au stat impotriva. Virginia, fiica Veronicai, scria despre mama ei: “...l-a iubit pe Eminescu cu o iubire nemarginita. Imprejurarile si oamenii au facut ca ei sa nu fie uniti niciodata.” Veronica a refuzat cererea in casatorie a mai multor pretendenti, preferand sa ramana “muza unui geniu, decat sotia unui print”, asa cum a afirmat ea.

Pe Veronica a atras-o, nu gloria, ci talentul pe care l-a intuit cu o mare precizie, egala cu cea a lui Maiorescu. Cu toate ca Eminescu publicase doar cateva poezii, intuitia perfecta a Veronicai a facut-o sa inteleaga din capul locului ce valoare au. Ea l-a numit pe Eminescu poetul-geniu, inaintea altora, cam in acelasi timp cu Maiorescu, dar cu mai multa feroare. Chiar numai pentru intuitia ei fara gres, ar trebui sa ii recunoastem inteligenta si calitatea gustului artistic.

Eminescu, indragostindu-se de frumoasa, spirituala, cultivata Veronica, cea plina de mister si poezie, romantica si provocatoare, isi va intrerupe studiile si se va intoarce la Iasi ca sa fie aproape de “dulcea minune”, de “ingerul blond”. El ii dedica poezii eminente, iar ea ii dedica delicate versuri. O vizita in salonul ei de poezie sau se intalneau sub teiul de la Copou. Cand nu se puteau intalni, comunicau prin scrisori. Stefan Micle era ingaduitor cu aceasta situatie, avand incredere in sotia lui, accepta ca Veronica sa fie muza unui poet de geniu, asa cum Laura a fost pentru Petrarca. Veronica si-a inteles din capul locului menirea. Si-a asumat acest destin si apoi l-a desavarsit in chipul cel mai fericit posibil. Cate femei ar fi facut asta?

Eminescu si-a dat seama chiar de la inceput ca Veronica intruchipeaza idealul feminin pe care l-a visat. El ii scria: ”Adormind aseara cu gandul la tine si desteptandu-ma dimineata tot cu el, as putea sa iti scriu toata ziua fara sa obolesc, daca cititul nu te-ar obose pe tine. Nu stiu de ce, orice lucru, chiar si acelea care nu au a face deloc cu tine, imi aduc aminte de tine. Ce ai tu de impartit cu teii, cu florile si frunzele de tei? Poate unde esti asa de dulce, ca mirosul frunzelor acestora.”

Si daca se intampla pe tine sa te vaz,

Desigur ca la noapte un tei am sa visez.

Si daca se intampla sa intalnesc un tei,

Desigur toata noaptea visez la ochii tai.”

Veronica ii raspunde: “Imbatata de florile teiului, de vorbele ademenitoare si dulci, de tot ce ne inconjoara, acolo pe banca la Copou, ma credeam langa tine cea mai fericita femeie.” Eminescu o iubea cu patos, cu putere si cu sinceritate. “Mi-e dor de tine, motule ce esti, femeie gentila si dulce, inteligenta si radioasa, frumusetea frumusetilor si floarea florilor.”

Eminescu se adresa iubitei cu apelative ca: Scumpa mea amica, Dulcea mea doamna, Mai ingerasule, Dulce si draga Cuta, Draga mea copila, Stimabila doamna si respectata mea amica, Doamna mea, Dulcea mea Veronica, Draga, dulcea si ingereasca mea Cuta, Momoti draga, Draga mea Veronicuta, Draga mea Nicuta, Mai Momotelule, Draga si mititica mea Moti, Fetitule draga, Dragul meu bobocel motat, Mai ramura de liliac...

Veronica ii raspundea: Mitule iubit si al meu scump si dragalas, Mitule, Baiet iubit si dragalas, Eminul meu, Eminescul meu iubit, Scumpul meu Eminescu...

Cand Stefan Micle s-a stins din viata, a lasat-o pe Veronica si pe cele doua fetite fara sprijin material. Veronica i-a scris lui Eminescu: "Toti dusmanii or se se bucura de moartea lui Micle, crezand ca aceasta bucurie se reflecta si in sufletul meu. Dar nu. Sentimentul care ma calauzeste in acest moment este cu totul altul."

Prima persoana care a aflat despre marea lor dragoste, a fost confidentul lui Eminescu, Titu Maiorescu. La inceput nu s-a opus. A considerat ca fiecare poet trebuie sa aiba muza lui. Mai tarziu, cand Eminescu si-a marturisit intentia de a se casatori cu Veronica, Maiorescu s-a folosit de autoritatea lui opunandu-se casatoriei. Se temea ca aceasta implinire ii va aduce fericirea suprema si atunci nu ar mai fi avut motiv "sa planga asa frumos". Din dragostea lui pentru Veronica se "nasteau" poezii geniale pe care poetul le dedica muzei sale.

Intr-o scrisoare din 1882, Eminescu ii scria: "Tu ai fost si esti viata mea, cu tine s-a inceput si s-a incheiat si daca nu traiesc pentru a gandi macar la tine, nu am la ce trai...Nu voi iubi niciodata alta femeie si tu ramai in mintea mea si in sufletul meu ceea ce ai fost totdeauna: visul de aur al vietii mele, singura mea aspiratie, si viata cu tine, singura mea speranta." Eminescu o prezenta pe strada amicilor lui drept logodnica sa.

Cercul "Junimea" s-a opus ostentativ. Maiorescu afirma ca "nu merita aceasta cinste", deoarece ar fi o "usuratica". Pe deasupra este "o femeie fara avere". Probabil Maiorescu nu i-a putut ierta Veronicai faptul ca la 14 ani, depusese marturie impotriva lui intr-un proces de moralitate. Eminescu si Veronica nu s-au casatorit desi erau legati printr-o puternica dragoste si o suma de afinitati. Neimplinirea casatoriei a adus dupa sine o mare tragedie. Moartea i-a rapit prematur.

Veronica i-a inchinat si ea frumoase si delicate versuri adunate in volumul "Poezii" in 1887, Eminescu era incantat de acest volum. "Cartea ei e vesnic noua pentru mine...Ce frumoase versuri intalnesti in carticica asta." Chiar daca aceste poezii ii erau dedicate, Eminescu nu era omul care sa faca concesii pe aceasta linie, el era sincer in aceste aprecieri. Cele mai valoroase poezii oglindesc dragostea ei, ca un adevarat jurnal poetic de dragoste,

cuprinzand toata gama de sentimente: bucurii, suparari, momente pasionale, revolte, temeri, marturisiri, impacari... Versurile ei parca stabilesc o complicitate cu cititorii. Au valoarea sinceritatii si a unei gratii de necontestat:

De cate ori am tresarit

La fiecere miscare,

Crezand ca poate vei veni

O, dulce alinare.

De cate ori am plans

Vazand ca noaptea vine

Si lampa singura s-a stins,

Iubite, fara tine

(Lampa)

Daca nu ar fi avut decat meritul de a fi muza lui Eminescu, Veronica ar trebui vesnic venerata. Dar ea a fost mai mult decat atat, a fost un om minunat si o scriitoare cu mijloace de expresie delicate. Veronica este una dintre primele poete din literatura romana.

Tudor Vianu remarca cu obisnuitu-i discernamant: "Veronica Micle este primul poet eminescian, primul discipol al marelui poet, cu versuri stilizate si tipizate in factura poetica a epocii, cu nimic mai prejos de cele ale tuturor poetilor care creasera in aceeasi vreme nivelul liric general." N. Iorga a comparat-o cu "o eroina antica", iar Duiliu Zamfirescu o considera "poeta unui cult".

Volumul ce cuprinde corespondenta dintre M. Eminescu si Veronica Micle si poarta titlul "Dulcea mea doamna/ Eminul meu iubit" cuprinde numeroase scrisori pana acum necunoscute. Volumul acesta prezinta o spectaculoasa redimensionare a figurii Veronicai Micle. Ni se dezvaluie o femeie superioara, inteligenta, cultivata, care l-a iubit si inteles pe Eminescu.

Referindu-se la puternica personalitate a Veronicai Micle, George Munteanu spune: “Veronica dispune de infinite resurse proprii sexului ei pentru a-l tine in neintrerupta uimire si in pornirea de a o adora. Are directitate de caracter, fire deschisa, fermecator comunicativa, menita sa surprinda agreabil-tiranic prin toate manifestarile ei. Atatea cuvinte si moduri intregi de exprimare, care in gura altei femei ar fi sunat trivial, la Veronica se slveaza prin spontaneitate, firesc, autenticitate a traiirii. Este o coplesitoare feminitate prototipica in scrisul si in felul ei de a fi, este acel “etern feminin”, atat de admirat, de cantat si, uneori...blestemat de catre barbati. Veronica era deplin constienta de toate acestea”.

Putea oare Eminescu sa nu observe aceste valori feminine? Care alta femeie i-ar fi oferit mai mult si in asa fel ca sa nu strneasca ironiile unui sir nesfarsit de critici? Cum trebuia sa arate acea femeie? Veronica a fost prima si singura femeie care l-a iubit pe Eminescu.

Fata cu o fire atat de expansiva, temeinic ancorata in concret, ripostand cu masuri adecvate la nedreptati, jicniri, barfe, Eminescu se simtea oscilatoriu – la polul celalalt. “Neavand curajul vietii, neavand o raza de senin in suflet, am indraznit cu toate astea a te iubi, am pus dorinta de a fi a mea peste orice consideratii si peste orice cuvinte de crutare as fi vrut.” Firea tonica a Veronicai era binefacatoare pentru Eminescu. “Eminescu al meu, singurul si unicul obiect al dragostei mele, singurul si unicul obiect al durerii si fericirii mele...daca intre tine si mine e dragoste, noi trebuie sa binecuvantam impreuna ironia sortei. In mizeria asta a lumii trebuie sa primim cu inima buna o clipa de fericire pe care ne-o da fatalitatea, cu toata ferocitatea ei razbunatoare”.

Tia Sebanescu a publicat un amplu eseu in Romania libera in 1992 comentand cu multa competenta si mult fler feminin aura personalitatii Veronicai Micle asa cum se desprinde din corespondenta lor. Printre altele, ne spune:” Si-a dozat foarte bine notele comportamentului. A stiut sa fie muza ideala: cocheta cand trebuia, indiferenta cand trebuia, fidela mereu si infidela din cand in cand, adica exact cat era necesar pentru ca aceasta iubire sa-si gaseasca mereu prosperitatea, si ca poezia sa infloreasca pe soluri noi, coplesitoare cand se cuvenea si, in fine, solidara si in moarte. Pentru o femeie care se afla sub reflectoare ce-i cantareau fiecare pas, s-a descurcat admirabil. A fost discreta si delicata si a stiut sa intretina buna functionare a discernamantului, observand reaua credinta. Iubirea lor s-a desfasurat vrand-nevarand la scena deschisa, in care oricine se simtea indreptatit sa intervina.”

Veronica a cantat necontenit doua arii simultan: cea a femeii egala in iubire cu barbatul si cea a poetei subalterne marii poezii eminesciene.

“Varful nalt al piramidei, ochiul meu abia-l atinge...

Langa-acest colos de piatra, vezi tu cat de mica sunt,

Astfel tu-n a carui minte universul se rasfrange,

Al tau geniu peste veacuri ramanea-va pe pamant.

Si doresti a mea iubire... Prin iubire pan-la tine

Sa ajung si a mea soarta azi de soarta ta s-o leg.

Cum sa fac! Cand eu micimea imi cunosc atat de bine,

Cand mareata ta fiinta, poate nici nu o-nteleg”

(Lui Eminescu)

Sunt versuri pline de adoratie si de modestie, publicate in 28august 1885. In aceasta poezie, adevarat testament poetic, impresioneaza constiinta propriei micimi in fata genialitatii poetului iubit, dar mai ales faptul ca nu s-a sfiit s-o arate.

Cand Eminescu se imbolnaveste in 1883, Veronica spune:

“Sa pot intinde mana, s-o pun pe fruntea ta,

Incetul la o parte, suvitele le-as da.

Senina sa ramaie, curata ca un crin,

Icoana de iubire, la care ma inchin.”

Scanteierile inteligentei si ale iubirii au facut-o pe Veronica sa prevada totul. Inca de la 27 de ani, pe o fotografie daruita lui Eminescu nota urmatoarea dedicatie: “Sufletul meu si dupa moarte va cauta umbra poetului iubit”. In 1881 ii scria: “noi vom muri departe unul de altul, poate fara sa ne plangem macar unul pe altul...” apoi: “eu iti voi aduce ca jerta viata mea.”(1882)

Si Veronica si-a tinut juramantul de credinta. Viata cruda si nemiloasa, a facut ca Eminescu sa fie smuls din bratele ingerului de paza. Murind, el a luat si viata Veronicai cu sine, daruindu-i nemurirea. La numai 50 de zile de la moarte lui Eminescu, la manastirea Varatec, Veronica isi cheama prietenii si le citeste dintr-un jurnal pe care il alcatuise in ultimile zile “ Dragoste si Poezie”. Acolo transcrie poeziile pe care i le dedicase lui Eminescu si unele din cele care i-au fost dedicate ei, insotindu-le de comentarii. Si-a procurat arsenic de la farmacie si in timpul noptii, acesta i-a adus sfarsitul. Ea a savarsit un gest ca in antichitatea greaca, asa cum a subliniat N. Iorga.

Si astfel, in curtea bisericii “Sf. Ioan” din Varatec isi doarme somnul de veci cea mai frumoasa si mai culta femeie a vremii ei, muza poetului-geniu, Mihai Eminescu, departe de mormantul acestuia pentru care si-a jertfit viata din iubire fara margini. Dar ei sunt legati pe vecie prin iubire, caci prin aceasta dovada suprema a Veronicai, ea s-a legat de Eminescu si in cer. Iubirea lor va trai vesnic si pe pamant prin cei care se apropie cu dragoste si caldura de poeziile lor si citindu-le corespondenta, patrunzandu-se de iubirea care i-a unit.

Tragedia finalului vietii lor aminteste de tragediile antice elene.

“Ce s-au ales din doua vietii?

O mana de cuvinte,

Caror abia le-or da un pret

Aducerile-aminte...”

Referindu-se la scurta ei viata, Tia Serbanescu spune: “Te si intrebi cand a avut timp Veronica Micle in numai 39 de ani sa fie o eleva stralucita, o voce careia i s-a oferit angajamente intr-o trupa de opera, martora intr-un proces ce i s-a intentat lui Maiorescu, o sotie ireprosabila – din punctul de vedere a lui Stefan Micle – mama a doua fiice (carora le-a dat o buna educatie), sora de caritate voluntara in razboiul de independenta, poeta si traducatoare, o buna pianista, o vaduva cu necazuri financiare si, mai presus de toate acestea, iubita pasionata si inspirata a lui Eminescu.”

Poezia lui Eminescu este imposibil de inteles fara Veronica Micle. Iubirea pentru Veronica s-a transformat intr-o nota muzicala nelipsita din tot ceea ce se intelege prin poezie de iubire eminesciana. Astfel ei au creat cea mai

frumoasa poveste de iubire a literaturii romane, trezind in sufletele cititorilor visul tainic de a intalni o astfel de iubire.

ELENA BUICĂ

Preluat din Noua Arhivă Românească